

Sygn. akt II PK 104/16

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa P. L.

przeciwko G. sp. z o.o. poprzednio P. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 lutego 2017 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 17 listopada 2015 r., sygn. akt XXI Pa [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda 240 zł
(dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 17 listopada 2015 r. oddalił apelację pozwanego (skarżącego) pracodawcy Spółki z o.o. P. w W. od wyroku Sądu Rejonowego w W. z 26 maja 2015 r., który uwzględnił powództwo P. L., wniesione po rozwiązaniu umowy o pracę w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. i zasądził mu odszkodowanie za naruszenie przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę w tym trybie. Sąd Okręgowy ocenił, że oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia było nieuzasadnione.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na:

„1) istnienie istotnego zagadnienia prawnego, a mianowicie - Czy okoliczności faktyczne, wskazane w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia, nie jako samoistna przyczyna lecz jako uzasadnienie wymienionych już przyczyn rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia, powinny być traktowane jako współprzyczyna, tj. integralny element przyczyn uzasadniających takie rozwiązanie, w oderwaniu od których owe podstawowe przyczyny nie podlegają ocenie, a w konsekwencji czy ich wskazanie w treści oświadczenia winno skutkować uznaniem ich za przyczynę w rozumieniu art. 30 § 4 Kodeksu pracy?;

2) potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości interpretacyjne (w szczególności w kontekście orzeczeń wydanych przez sądy obu instancji orzekające w niniejszej sprawie), tj. art. 52 § 1 pkt 1 Kodeksu pracy w związku z art. 100 § 2 pkt 4 i 5 Kodeksu pracy w relacji do treści art. 11 ust. 4 ustawy z 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, w szczególności określenia korelacji pomiędzy tymi przepisami oraz wyjaśnienia pierwszeństwa w stosowaniu postanowień umowy o pracę i powołanych przepisów, w sytuacji podniesienia przez pracodawcę zarzutu naruszenia przez pracownika obowiązku zachowania w tajemnicy informacji nałożonego na pracownika przez umowę o pracę”.

Skarżąca podała też, że występuje „oczywista zasadność skargi kasacyjnej w zakresie podstaw kasacyjnych naruszenia przepisów postępowania. W ocenie skarżącej, w zakresie podstaw kasacyjnych naruszenia przepisów postępowania skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem błędy popełnione przez oba sądy rozstrzygające sprawę widoczne są *prima facie* i są dostrzegalne przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (...). Oczywiście okolicznością uzasadniającą wniesienie skargi kasacyjnej jest przede wszystkim brak rzetelnego odniesienia się przez orzekające w sprawie Sądy w pisemnych uzasadnieniach wyroków do szeregu okoliczności oraz dowodów mających istotne znaczenie, podnoszonych przez skarżącą w toku postępowania zarówno przed Sądem pierwszej jak i drugiej instancji. Wzięcie pod uwagę okoliczności, wskazanych w opisie zarzutu (...) doprowadziłoby do odmiennych ustaleń w zakresie stanu faktycznego, a w konsekwencji do wydania innego wyroku, oddalającego

powództwo. Kontrola odwoławcza dokonana przez Sąd Okręgowy nie doprowadziła do rzetelnego odniesienia się przez ten Sąd do wszystkich istotnych okoliczności sprawy, a jednocześnie Sąd nie wyjaśnił czy, a jeśli tak to dlaczego okoliczności te nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy lub nie zostały w ocenie Sądu udowodnione”.

Powód wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu i dlatego nie został uwzględniony.

Skarżący błędnie zakłada, że podstawy kasacyjne mogą składać się lub uzupełniać podstawy przysądu. Podstawy kasacyjne (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.), to odrębne elementy skargi kasacyjnej i dlatego nie zastępują podstaw przysądu ani ich uzasadnienia (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Podstawy kasacyjne podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, co oznacza, że skarżący powinien samodzielnie sformułować i przedstawić podstawę przysądu.

Skargę wnosi się od prawomocnego wyroku, co tłumaczy wymagania stawiane podstawom przysądu. Sąd Najwyższy nie rozpoznaje sprawy jako kolejna powszechna instancja. Przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania ze względu na juredyczne znaczenie pierwszej i drugiej podstawy przysądu (art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c.) albo ze względu na nieważność postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.), a także ze względu na indywidulany interes skarżącego, ale tylko wtedy, gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). W tym ostatnim przypadku również podstawy kasacyjne nie zastępują tej szczególnej podstawy przysądu. O ile podstawy kasacyjne mogą prowadzić do uwzględnienia skargi (*a contrario* z art. 398¹⁴ k.p.c.), to w podstawie przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. chodzi o samodzielne i odrębne od podstaw kasacyjnych wykazanie, że skarga jest oczywiście uzasadniona, to znaczny, że wykazane naruszenie przepisów procesowych i materialnych, bez większych wątpliwości

proceedzi do wniosku, że objęty skargą wyrok jest wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania.

Przedstawione we wniosku istotne zagadnienie prawne nie ma takiej rangi, gdyż nie wykracza poza zwykłą wykładnię i stosowanie prawa w konkretnej sytuacji. Nie wykracza bowiem poza normę z art. 30 § 4 k.p. Przepis ten ma już niemałe orzecznictwo, co nie wynika z jego skomplikowania, lecz z różnych sytuacji faktycznych. Można stwierdzić, że od wejścia w życie tej regulacji wykładnia tego przepisu jest już utrwalona. Przyczyna uzasadniająca wypowiedzenie lub rozwiązanie umowy nie zmienia (nie konstytuuje) oświadczenia pracodawcy o wypowiedzeniu lub rozwiązaniu umowy. Jej brak lub wadliwość powoduje jedynie naruszenie art. 30 § 4 k.p., co kwalifikuje się jako niezgodne z prawem wypowiedzenie lub rozwiązanie umowy o pracę. Przyjmując konwencję zagadnienia, to przyczyna może składać się z faktów i z samej przyczyny. Wydzielenie tej ostatniej jest uprawnione, gdyż to pracodawca decyduje i określa co stanowi podstawę rozwiązania umowy o pracę w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. Nie może być to przyczyna dowolna, lecz tylko ściśle określona ze względu na naruszenie nie jakichkolwiek, a tylko podstawowych obowiązków pracownika. Jednak i to nie wystarcza, gdyż zachowanie musi być zawinione w określonym stopniu a naruszenie obowiązków ciężkie. Chodzi więc o konkretne zachowanie i konkretne obowiązki. Przyczyna musi być też uzasadniona i to jest rola faktów podanych przez pracodawcę w oświadczeniu lub zawartych w samym sformułowaniu przyczyny. Na tym tle zagadnienie przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi jest w pewnym stopniu zawile, bo oddziela „okoliczności faktyczne” od przyczyny („nie jako samoistna przyczyna lecz jako uzasadnienie wymienionych już przyczyn ...”), by jednocześnie zadać pytanie czy te okoliczności faktyczne „powinny być traktowane jako współprzyczyna ...”. Otóż nie ma tu dowolności bo pracodawca rozwiązując zatrudnienie w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. i stosując art. 30 § 4 k.p., dokonuje w istocie kwalifikacji prawnej danych faktów jako zachowania pracownika niezgodnego z prawem, czyli ciężkiego naruszenia przezeń podstawowych obowiązków pracowniczych. To co stanowi tą kwalifikację, czyli przyczynę rozwiązania umowy, funkcjonalnie nie musi być tożsame z okolicznościami faktycznymi, bo te ostatnie jedynie uzasadniają przyczynę,

którą podaje pracodawca a wcześniej uznaje za uprawnioną (naruszającą określony obowiązek) i uzasadniającą rozwiązanie zatrudnienia w szczególnym trybie (w aspekcie stopnia winy pracownika i szkody). Jeżeli pytanie wniosku zakłada, że to co podano jako okoliczność faktyczną powinno być uznane („skutkować uznaniem”) za przyczynę w rozumieniu art. 30 § 4 k.p., to jest to wnioskowanie dowolne bo oderwane od założonego porządku, w którym regulacja ta składa się z przyczyny i uzasadniających ją faktów, choć i w samym sformułowaniu przyczyny mogą być fakty. Jednak porządek polega na tym, że przyczynę określa pracodawca i to ona wyznacza przedmiot sporu (sprawy). Przyczyna powinna być jasna i konkretna, chodzi wszak o tryb z art. 52 § 1 pkt 1 k.p. i dlatego nie powinno się jej poszukiwać, domyślać ani domniemywać. Wykracza to jednak ponad potrzebą argumentacji, gdyż wystarczy stwierdzić, że wniosek nie przedstawia istotnego zagadnienia prawnego albowiem sformułowany problem należy tylko do stosowania prawa (ustalenia przyczyny rozwiązania umowy) w konkretnej sprawie. Nie ma charakteru uniwersalnego, bo nie wprowadza żadnego *novum* i nie jest doniosły jurystycznie. Innymi słowy sformułowana kwestia to domena podstaw kasacyjnych w konkretnej sprawie (art. 398³ § 1 k.p.c.).

Treść drugiej podstawy wskazanej we wniosku uprawnia stwierdzenie, że chodzi o podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Wówczas w centrum zainteresowania jest tylko sam przepis prawny ze względu na kwalifikowaną potrzebę jego wykładni, czyli gdy budzi poważne wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów. U podstaw przyjęcia skargi leży wówczas interes publiczny. Chodzi o jasność prawa a w sumie o jednolitość orzecznictwa, czyli o ograniczenie rozbieżnych (odmiennych) orzeczeń w takich samych lub nawet podobnych sporach (sprawach). Sednem jest więc konkretny przepis i potrzeba jego wykładni. Od razu więc widać, że ta podstawa przedsądu nie zajmuje się ustalaniem wzajemnej relacji (czy też „określaniem korelacji ...”) pomiędzy różnymi przepisami. Pytanie o określenie „hierarchii” przepisów w ich stosowaniu nie jest uprawnione na gruncie podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Pytanie wykracza wówczas poza formułę tej podstawy. Nie obejmuje ona badania relacji między przepisami, bo to należy do wykładni i stosowania prawa w

konkretnej sprawie ewentualnie do zagadnienia prawnego. Przedmiotem zainteresowania podstawy przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest rozwiązywanie określonych kazusów opartych na ocenie wzajemnej relacji czy hierarchii, lecz tylko określony, konkretny przepis prawa, ze względu na kwalifikowaną potrzebę jego wykładni. W przeciwnym razie funkcja tej podstawy przysądu będzie bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne stanie się powszechną instancją. Wniosek nie analizuje konkretnego przepisu prawa i nie wykazuje, że sam w sobie przepis budzi wątpliwości w wykładni, gdyż wynikają z niego różne, zwłaszcza przeciwne normy prawne. Oceny tej nie zmienia, a nawet potwierdza powyższe stanowisko, teza, że chodzi o kwestię czy rodzaje tajemnic przewidzianych w kilku przepisach mogą być uznane za tożsame w odniesieniu do pracownika. Nie trzeba szerzej uzasadniać, że regulacje dotyczące tajemnic z art. 100 § 2 pkt 4 i 5 k.p. a także z art. 11 ust. 4 ustawy z 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji nie są tożsame. Skarżący nie wskazuje na rozbieżności w orzecznictwie sądów. Wskazuje natomiast na potrzebę wykładni w kontekście orzeczeń wydanych przez Sądy w tej sprawie, co jedynie potwierdza, że chodzi o zastosowanie prawa w konkretnej sprawie, bo „dodatkowo w relacji z postanowieniami umowy o pracę”, a nie o uniwersalną, kwalifikowaną potrzebę wykładni przepisu w systemie prawa. Z tych przyczyn nie spełnia się druga podstawa przysądu.

Skarżąca nie wykazuje, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Już na początku zauważono, iż podstawy kasacyjne nie zastępują podstaw przysądu, a więc również podstawy przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżący we wniosku powinien więc samodzielnie, czyli odrębnie od podstaw kasacyjnych, wskazać i wykazać naruszenie przepisów, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania. Wniosek tego nie czyni. Poprzestaje na odwołaniu do podstaw kasacyjnych i ogólnych zarzutach, przykładowo o „braku rzetelnego odniesienia się przez orzekające w sprawie Sądy w pisemnych uzasadnieniach wyroków szeregu okoliczności oraz dowodów mających istotne znaczenie ...”. Podstawy kasacyjne stanowią odrębny element skargi i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu jej do rozpoznania. Nie zastępują więc podstawy

przedsądu ani jej uzasadnienia. Podstawy kasacyjne mogą uzasadniać uwzględnienie skargi kasacyjnej, jednak w szczególnej podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. znaczenie ma samodzielne i odrębne wykazanie, że skarga kasacyjna jest aż oczywiście uzasadniona. Niezależnie od tej zasadniczej oceny, należy zauważyć, że budowanie podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. tylko „w zakresie podstaw kasacyjnych naruszenia przepisów postępowania” z reguły nie jest wystarczające, gdyż to prawo materialne decyduje w sprawie. To ono decyduje o wyniku sprawy i przez pryzmat tego prawa ocenia się naruszenie przepisów postępowania. Nie każda wadliwość postępowania uzasadnia wniosek kasacyjny, lecz tylko uchybienie przepisom postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Odnosi się to do art. 328 § 2 k.p.c. (do którego odwołuje się procesowa podstawa kasacyjna), gdyż skarga kasacyjna może być oddalona, jeżeli zaskarżone orzeczenie mimo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu (art. 398¹⁴ k.p.c.).

Z tych motywów, z braku zasadnej podstawy przedsądu, orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie § 9 ust. 1 pkt 1 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.